

Sal: Jeg har antaget, at det Udtryk, som den ærede Rigsdagsmand her ved Enden af Ordet (Udler) brugte, ikke betegnede hans egentlige Tanke, naar han bebrejdede den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Tscherning), at han yttrede saa stærkt, som han gjorde det, at Forsatningen af 18de November 1863 var benyttet som Paastub. Det er jo tydeligt, at, forsaavidt derved menes, hvad man hyppigst mener, at det aldeles ingen Betydning har, hvad man saaledes fremhæver som Paastub, kan det jo ikke være den ærede Rigsdagsmands Mening med saa stor Varme at protestere mod dette Udtryk; men Meget afhænger ved Benyttelsen af et saadant Udtryk af den Maade, hvorpaa det fremsættes, den Forbindelse, hvori det staaer med andre Uttringer, og — jeg kan gjerne sige — den Tone, hvori det fremkommer, og det tør jeg paastaae, fremgaaer baade af den ærede sidste Talers Uttringer idag og af mangfoldige tidligere Uttringer af ham, at han opfatter Sagen saaledes, at det ikke var et blot tomt Paastub, men at det var en virkelig Grund, hvorved dette af ham saa haardt medtagne Rigsraad for en Deel havde gjort sig skyldigt i alle de Ulykker og den Overlast, som have rammet Fædrelandet. Det er naturligviis kun i denne Forstand, at Uttringerne ere blevne opfattede af det ærede Medlem for Frederiksborg (Udler), og det er dette, som har foranlediget ham til den varme Imødegaaelse, som sandt Sted, og jeg troer, som sagt, efter Alt, hvad der foreligger fra det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds, at det var meget naturligt at opfatte dette Udtryk paa en saadan Maade. Derfor som der lægges Andet ind deri end, at Forsatningen af 18de November var benyttet som et Paastub, der vilde være blevet afløst af et andet Paastub ligesaa hurtigt, som hiint var forsvundet, saa troer jeg, at, hvilken Mening man end maaskee kunde have dengang, da dette fremkom umiddelbart efter Kong Frederik den Syvendes Død, hører det næsten til det Utrolike, at man nu her i Danmarks Rigsdag efter Alt, hvad der senere er oplevet, kommer frem med den Paastand, at det skulde have været Andet end et blot, bart og tomt Paastub. Med andre Ord, accurat det Selvsamme vilde være

sket, om denne Forsatning ikke havde været til. Naar det ærede Medlem ikke vil holde sig til den Tid, da disse Paastaande fremkom, til den Tid, der fulgte umiddelbart efter Kong Frederik den Syvendes Død, men til Nutiden, maa han dog indrømme, at der nu foreligger ogsaa ham Kjendsgjerninger, der vise dette, offentlige Udtalelser, indeholdte i offentlige Actstykker, der dengang forelaae mig som Hans Majestæts Conseilspræsident. Det, som skete dengang, vilde ligesaa vist være sket, om man end havde kunnet og villet kalde Forsatningen tilbage, thi den samme Mand, der, som det ærede Medlem sagde, blev sendt i et saa velvilligt Niemed til os, erklærede netop for den daværende Udenrigsminister, at om ogsaa Forsatningen kunde tages tilbage og blev tagen tilbage, vilde ligesuldt den tykke Hær rykke ind i Holsteen og ogsaa ind i Slesvig, og det, fordi Tydskland havde endnu en anden Basis at staae paa, nemlig den, der knyttede sig til Annoncen om Dolzigerens Thronbestigelse den 16de November om Formiddagen. Jeg troede derfor, at det var rigtigt — og jeg troer det endnu —, at man ikke gif ind paa et Skridt, som, hvis det lykkeligt kunde være gjort, hvorom jeg meget tvivler, i alt Fald vilde have nedbrudt det Værn, som man dog endnu troede at kunne have mod den indbrydende Storm. Jeg vil tilføje, at, dersom den Stemning og Følelse, som herskede her den 13de November; til hvilken Datum det ærede Medlem ogsaa har sigtet, og som ikke blot herskede i denne Sal, men ogsaa rundt omkring i Landet med stor Varme hos Folket, var vedbleven og havde vidst at bevare sig, saa vilde vi vel ikke have kunnet undgaae Kamp, og vi vilde mulig og ganske sandsynligen, dersom Forholdene virkelig havde stillet sig aldeles, som det skete, ikke kunnet undgaae megen Ulykke og Nederlag, men vi vare komne paa en hæderligere Maade ud af denne Kamp, end vi gjorde det. Jeg skal iøvrigt visse ikke være Den, der skal vurdere de forskjellige Grunde, som have samvirket til den Ulykke, der ramte os; men jeg paastaar dog, at til disse høre ogsaa de Stemmer, som dengang hævede sig herhjemme, netop for at ville sige, at al Ulykke skrev sig fra den Forsatning, som Folket selv dengang